

יום טוב פרק רביעי ראש השנה

לה.

עין משפט גר מצוה

כז א מיי פ"ח מהל' תפלה ה' י טו"ש
 ח"ט ס' קנד ספיף א ועור
 ח"ט ס' מקלף:
 כז ב מיי פ"ג מהל' שופר ה' טו"ש
 ח"ט ס' מקלף ספיף ד
 ג"ה:
 כח ג מיי פ"ד מהלכות תפלה ה' י טו"ש
 ח"ט ס' ק:
 כט ד מיי פ"ו מהל' משילוח כ"ט ח"ט טו"ש ח"ט ס' קמ
 ט"ע קד:
 ע ה טור ח"ט ס' מקלף:

רבינו הגנאל

ואקשין א ימורו ליה לרבן גמליאל למה ליה לר' יוחנן למימר הלכתא כוותיה, לא אמרין הלכתא אלא היכא ופירקין. ופירקין רב נתמך בר יצחק מאן מודי ליה לרב גמליאל ר' מאיר וחכמים חולקין על זה ועל זה. דתנו רבנן בברכות של ראש השנה ויום הכפורים לביד, אבל בכל השנה אין הלכה כרבן גמליאל. ומאי שנה ראש השנה ויום הכפורים מן השנה כולה, אילימא משום (דכח') [דנפישין] בהו קראי, והן עשר מלכויות עשר וכוונות עשר ופירות, והאמר רב הגנאל אמר רב כיון שאמר ובתורתך כתוב לאמר שוב אינו צריך להזכיר הפסוקין, אלא משום דאורייתא ברכות. כלומר בכל שבת ומועד מהפליגין שבע ובאלו מתפללין [ותשע]. אמר ר' אלעזר לעולם תסדיר אדם תפילתו ואחר כך תפיל. ואמר ר' אבא מסתברא בברכות של ראש שנה ושל יום הכפורים ושל פרקים, אבל של כל השנה כולה לא. וכן סוגיא דשמעתא. אמר רב אחא בר רב עיריא אמר ר' שמעון חסידא פוטר היה רבן גמליאל אפילו עם שבשדות כול'. ואסיקא דאמר ר' אבא ברין אמר ר' יעקב בר אידי אמר ר' שמעון חסידא לא פטר רבן גמליאל אלא עם שבשדות ושמעון חסידא פוטר רבן גמליאל אלא עם שבשדות ושמעון חסידא פוטר רבן גמליאל אלא עם שבשדות והן אנושין שאין יכולין לבא. אבל הני דשיבחי בעיר ולא אתו לא פטר להו רבן גמליאל. ויודעמי רבן גמליאל אומר שליח ציבור מוציא את הריבם ויחזרין ד' חזרות ורבה דצפורין בשם ר' יוחנן הלכתא כרבן גמליאל באלין תקנתא והא שישנן שם מראש התפילה. הדרן עלך י"ח של ר"ה סליק פירוש רבינו הגנאל מסכת ראש השנה. תהלה לשובן מעונה

אילימא משום דנפיש. פירש צוקונטרס דליכא דמוספי ר"ח וראש השנה ומלכויות וזכויות ושופרות כיון שאמר ובתורתך כתוב לאמר כיון שאמר נעשה ונקריב לפניך כמזאת לרזוך כמו שכתבת עלינו בתורתך אין לריך לומר מקראות המוספין וצטט רבותיו פירש להא דרז כמנאל במלכויות וזכויות ושופרות וקשה הא דלא כרבנן ודלא כר' יוחנן בן נורי דתנן (לעיל זג.) אין פוחמין מעשרה מלכויות כו' ור"ח פירש דאפסוקי דמלכויות וזכויות ושופרות קאי והיכא דהתמיל פליגי דלא יפחות למר כדלית ליה ולמר כדלית ליה אזל יכול לפטור עצמו לגמרי ע"י בתורתך כתוב לאמר אזל מקראות של מוסף לריך להזכיר ועולם שהם במקום הקרצנות אזל מוסף דר"ח אין לריך להזכיר כו' אלא שרי לו כמה שאמר מלכד עולת החדש ומנחתה שזוה נלכל כל מוספי ר"ח העולות וכדי להזכיר גם השעיר שהוא מטעם יאמר ושיני שעירים לכפר ושיני תמידים כהלכתא ז:

הדרן עלך יום טוב וסליקא לה מסכת ראש השנה

ובתורתך כתוב לאמר שוב אינו צריך אמר ר"א לעולם יסדיר אדם תפלתו ואח"כ יתפלל אמר רבי אבא ימסתברא מילתיה דר' אלעזר בברכות של ר"ה ושל יוה"כ ושל פרקים אבל דכל השנה לא איני והא רב יהודה מסדר צלותיה ומצלי שאני רב יהודה כיון דמתלתין יומין לתלתין יומין הוה מצלי כפרקים דמי אמר רב אחא בר עיריא אמר רבי שמעון חסידא פוטר רבן גמליאל אפילו עם שבשדות ולא מיבעיא הני דקיימי הכא אדרבה הני אנושי לא אנושי דתני אבא בריה דרב בנימין בר חיאי יעם שאחורי כהנים אינן בכלל ברכה אלא כי אתא רבין אמר רבי יעקב בר אידי אמר רבי שמעון חסידא הלא פטר רבן גמליאל אלא עם שבשדות מ"ט משום דאנושי במלאכה אבל בעיר א לא:

הדרן עלך יום טוב וסליקא לה מסכת ראש השנה

הגהה זו שייכא לעיל דף ק"ז ע"ב

הכי גרסין הלכה זו בפרק ראשון (דף יא.) בראשונה עד שלא הניח רבינו וכן נספרי רומים וכן הברייתא נסדר עולם וכן עיקר צגנת שש מאות שנה לחיי נח בחדש השני שבשעה עשר יום אחדש ביום הזה נקעו כל מעינות תהום רבה וארצות השמים נפתחו ר"א אומר אותו היום י"ז במרחשון היה יום שזמל כימה שוקע ומעיעות מתמעטין ומתוך ששינו מעשיהם שניה הקב"ה עליהם מעשה בראשית והעלה מזל כימה ביום ונטל שני כוכבים ממנה והביא מזול לעולם. ר' יהושע אומר אותו יום שבעה עשר באייר היה יום שזמל כימה עולה ביום ומעיעות מתגברין ומתוך ששינו את מעשיהן שניה הקב"ה עליהם מעשה בראשית ונטל שני כוכבים מימיה והביא מזול לעולם. בשלמא לר' יהושע היינו דכתיב שני אלף לר"א מאי שני שני לדין בשלמא לר"א היינו דזניה אלף לר' יהושע מאי שניה שניה כדכר חסדא. והכין פירושה שנים עשר מזלות קצועין בגלגל ששה מהן למעלה מן הקרקע וששה למטה כשזוה עולה מן הקרקע מזל אחד מצדו שנגדו שוקע צקרקע בניסן מעיק גז"ל למעלה בליה עש"ט פ"ב למטה לאור הנוקד מתמיל טלה לעלות מן הקרקע ומאזוים לשקוע לסוף שנה ראשונה טלה כולו עולה ומאזוים כולו שוקע בארץ שניה שור עולה ועקרב שוקע שלישית תאומים עולה קשת שוקע וכן עושין כל ימי ניסן י"ב מזלות מנגלגין את העולם פעמים צין (ג) ביום וצין בליה צביר שור עולה בשעה ראשונה של יום ועקרב שוקע שניה תאומים עולה קשת שלישית עולה גדי שוקע וכן מנגלגין עד תשלוס כל המזלות ומחזין חלילה פעמים צין היום והלילה וכן עושין השנים עשר מזלות לנשים עשר חדשים לסיון תאומים עולה מן הקרקע בתחילת היום לתמוז סרטון לאכ אריה לאולג בתולה לנשתי מאזוים למרחשון עקרב וכן כולם מימה הוא שור ר"א אומר אותו היום שבעה עשר במרחשון היה יום שזמל כימה שוקע ביום כשימיה שהוא שור עולה כנר התחילה חמה לנטות למערב חוה שקיעתו של כימה שלשעה שביעית של יום עולה שור מן הקרקע שרי שעה ראשונה של מרחשון עקרב עולה מן הקרקע שמה עולה קשת שלישית גדי רביעית גדי רביעית דלי תמישית דגים ששית טלה שביעית שור וצביעית חמה מתחלת לשקוע לזד מערב ומעיעות מתמעטין מתממ הנייה והרוחות ר' יהושע אומר אותו היום שבעה עשר באייר היה יום שזמל כימה עולה מן הקרקע בשעה ראשונה של יום ומעיעות מתגברין שזאתו ומן לא חמה ולא ינייה להמעטין בשלמא לר' יהושע היינו דכתיב שני הא כי תחדש השני היינו אירי שחרי מנינו ניסן נקרא ראשון ראשון הוא לחדשי השנה אלף לר"א דלאמר במרחשון היכן מנינו תשרי שנקרא ראשון לדין מראשית השנה היינו תשרי שנקרא ראשון לעיל והוא ליה מרחשון שני בשלמא לר' (א) יהושע היינו דשינה שלל אמונו של כימה לעלות מן הקרקע עד שעה שביעית ועלה מזל כימה בתחילת היום כדי לעשות צו ארצות ולשפוך עליהן המזול דרך הארצות למחר עליהן פורעניות ועוד שינוי אחר שבשאר שנות העולם מעיעות מתמעטין צוה הזמן ועשיו נתרבו אלף לר"א מאי שניה אין כאן שני לא במזל כימה ולא בתגבורת המעינות שניה כדכר חסדא:

(א) שגת קו: ושי"ט, (ב) סוטה לח: א (ג) פ"י אין ש"ן מילין עד דלאו לני כמישחא ושמיט ש"ן מתחלה ועד סוף כ"ב כר"ף ויש"ש כר"ף, (ד) פ"י מוס' לעיל ח: ד"ה שהחש ומוס' ב"ה טו. ד"ה ארזו ומוס' עירובין טו. ד"ה זכרון, (ה) ובס"פ: הקדוש,

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה והלכה כו' כרבן גמליאל כהן שמעתיך (ב) בה"ה ה"ג כו' פעמים צין היום וצין הלילה כמ"ר: (ג) בא"ד בשלמא לר' אלעזר היינו דשינה וכי אלף לר' יהושע מאי שניה:

הגהות הגר"א

[א] גמרא דאורייתא (ברכות) תו"מ:

מוסף רש"י

עם שאחורי כהנים אינן בכלל ברכה. שאין הכנה השנה עליהם לעקור רגליהם ולכל לפי הכהנים ליות מתגברים פנים כנגד פנים כהן, הלק ארס בכלל ברכה כדלמרינן מה שכתבו פנים כנגד פנים (טוטה לח:). הדרן עלך מסכת ראש השנה